

Jornades de la Fundació Rafael Campalans

SOCIALISMO Y DEMOCRACIA EN LOS PAÍSES ÁRABES DEL MEDITERRÁNEO

Barcelona, 27 de gener de 2006

Hola, molt bon dia a tothom.

En primer lloc, agraeixo la invitació de la Fundació Campalans, a participar en aquestes jornades, sobre una qüestió de fons tan important per reflexionar i per treballar -avui més que mai-, com és del socialisme a la Mediterrània.

Com ha dit l'Elisabeth, aquesta taula es titula "Valors i principis del socialisme a la Mediterrània" i, tal com ho veig, i donat el caràcter internacionalista del socialisme, no haurien de ser uns valors ni uns principis diferents dels de cap altre socialisme al món, sobretot perquè el socialisme ha de ser una manera de viure i d'organitzar-se compartida.

Per començar, penso que la política socialista a la Mediterrània ha de ser una política euromediterrània, una política articulada entorn de la política de veïnatge de la Unió Europea, i que ha d'estar basada en els principis de pau, democràcia, bon govern, drets humans, igualtat, llibertat, respecte i solidaritat.

Després dels més de 10 anys de Partenariat Euromediterrani, encara ens trobem amb un panorama fortament asimètric. En termes comercials, sense anar més lluny, els països mediterranis representen menys del 7% del comerç exterior de la Unió Europea, mentre que la Unió es beneficia de més del 50% del comerç exterior d'aquests països. D'altra banda, els intercanvis comercials sud-sud s'han estancat, i han augmentat menys de mig punt en 8 anys (del 4.4 al 1995, al 5% al 2003).

Però sobretot, el PIB per càpita, si entre els països europeus s'ha més que duplicat de 1994 a 2004, a la conca sud de la Mediterrània, pràcticament s'ha mantingut igual.

Aquestes xifres apunten, per tant, que la distància tan curta que separa el continent europeu de l'africà, no té res a veure amb l'enorme distància que els separa a nivell de renda.

El compromís amb els ideals democràtics, pacífics, igualitaris i, en definitiva, amb els ideals socialistes, d'altra banda, és molt diferenciat en funció del país i fins i tot de la regió.

Com a socialistes europeus, les relacions amb la Mediterrània són una qüestió de vital importància per a nosaltres. Però no només perquè som un país del Sud d'Europa i per raons de veïnatge, sinó que es tracta d'una relació necessària per al conjunt d'Europa.

En la configuració de l'actual ordre mundial no hi té cabuda l'aïllament. La regió euromediterrània constitueix una zona geoestratègica clau per a l'estructuració de les relacions internacionals. És una zona on es donen en especial intensitat, bona part dels conflictes que afecten el món -desigualtats, inseguretat, tensions migratòries i demogràfiques, violència...-, i és d'interès de tothom -d'Europa i també del Sud mediterrani- construir una regió forta, pacífica, democràtica i cohesionada, amb un paper decisiu en l'esfera mundial.

En aquest sentit, reforçar i aprofundir els lligams socialistes en aquesta regió són essencials per afrontar els reptes de la conca que compartim.

Essent els nostres objectius els que són, no podem deixar a les mans dels fonamentalismes la reivindicació d'un món i d'una vida millors, bàsicament perquè les promeses del fonamentalisme arrelen en el principi que comporta la negació de la llibertat a l'individu i a les societats. Tenim la voluntat, les idees, l'energia i el suport necessari per desenvolupar una autèntica política socialista euromediterrània.

Si bé per a les forces socialistes del Sud, el desenvolupament, la democràcia i la llibertat constitueixen les principals fites a aconseguir, pels països del Nord, el control i la gestió dels fluxos migratoris s'han convertit en un repte que no podem ni volem afrontar només des de la perspectiva de la seguretat. Tenint en compte que això també és problema pel Sud, per la fugida de cervells, de força de treball, de gent jove i dinàmica. És també en interès dels països del Sud que cal dotar de regles la immigració.

Cal afrontar-ho sobretot des d'un punt de vista social, tenint en compte la potencialitat demogràfica d'aquests països, i la importància d'actuar sobre les arrels dels problemes, bàsicament la pobresa, per posar fi a les tensions i a les fonts que alimenten el racisme, la xenofòbia, i els fonamentalismes violents.

Però la qüestió social no fa referència només al desigual repartiment de la riquesa, té a veure també amb els règims polítics que exerceixen de govern i amb les possibilitats reals dels ciutadans d'influir en les decisions polítiques. No n'hi ha prou amb assegurar l'estabilitat, cal lluitar per aconseguir una autèntica democràcia. Tan sols així la joventut, de la ribera Nord i de la ribera Sud, podrà identificar-se amb els valors democràtics europeus, i amb els valors internacionalistes del socialisme.

El socialisme ha d'oferir perspectives de prosperitat i desenvolupament, la qual cosa requereix un creixement econòmic i una distribució justa de la riquesa. La desigualtat crea inseguretats, tensions i problemes. Per això cal estimular la cooperació Sud-Sud, generar oportunitats laborals per a tothom -també per a les dones-, i fomentar l'ascens efectiu en l'escala social en funció de l'esforç, de la formació, i dels propis mèrits.

És imprescindible que les nostres prioritats vagin dirigides a millorar l'accés a l'educació i la formació professional –com també ho hem de fer nosaltres, en els països de la riba nord-, i actuar decididament contra l'analfabetisme, per afavorir la integració social i la llibertat de les persones.

L'emancipació de la dona i la igualtat de gènere han de ser objectius indissociables del combat per la democràcia i el desenvolupament a la Mediterrània. I el diàleg intercultural i els intercanvis han de contribuir a una major entesa mútua, eradicant la intolerància, i fent de la diversitat un valor.

En la lluita per la pau i la llibertat –de fet, aquest és el tema de la taula següent- , també el socialisme en la perspectiva de l'enfortiment de la democràcia a la regió, ha de fer la seva feina per posar les bases que ajudin a superar pacíficament els conflictes actualment existents. En el cas del conflicte àrabo-israelià -un conflicte clau a la regió, i que determina en bona mesura les relacions entre els països àrabs-, ahir es van conèixer els resultats de les eleccions a l'Autoritat Nacional Palestina. Són uns resultats que probablement Abu Medeen ens podrà comentar més àmpliament, però que ens deixen una certa incertesa i preocupació sobre com pot evolucionar la regió.

Avui dia, encara són nombrosos els països àrabs que pateixen problemes de llibertat d'expressió i de premsa. Els autoritarismes no deixen marge per a l'expressió d'opinions sovint discordants amb l'oficialitat establerta, i aquí els socialistes tenim un gran paper a jugar. Necessitem obrir espais de comunicació amb els ciutadans, i promoure un intercanvi d'idees que ajudi a configurar les veritables necessitats i interessos de les poblacions, obrint-les al món i buscant aliances fortes per avançar en aquests objectius. L'articulació de la societat civil és essencial també en aquest sentit i aquí, les Fundacions i les xarxes també tenen el seu camp per recórrer.

I una altra cosa –que ara no hi ha temps per desenvolupar-: la lluita contra el terrorisme -en el marc de l'Estat de Dret-, no pot suposar una regressió en les llibertats fonamentals de les persones.

Des del punt de vista de la solidaritat, no podem continuar acceptant les creixents desigualtats que separen ambdues ribes. Hem de prioritzar més que mai un pol de desenvolupament a la

regió euromediterrània, sobre la base de la cohesió social i territorial, i de les relacions respectuoses i igualitàries entre els països, sobre la base del co-desenvolupament-desenvolupament mútuament beneficiós-. I per fer-ho necessitem estrènyer els nostres llaços, intensificant les relacions entre les forces progressistes i socialistes a la regió.

Aquí tenim un exemple ben recent amb la visita del president de la Generalitat de Catalunya, i president del PSC, Pasqual Maragall, al Marroc. Acompanyat de les regions que conformen els Quatre Motors d'Europa -Llombardia, Rhone-Alpes i Baden-Württemberg-, i de Flandes i Gal·les com a convidades, Maragall va obrir la via d'una cooperació euromediterrània més sistemàtica a nivell regional, altament positiva per afrontar reptes com el que suposa el desenvolupament sostenible, les noves tecnologies, i la creixent liberalització comercial -que obliga les regions europees i el nostre teixit empresarial a reconduir les posicions econòmiques per assegurar la garantia d'una quota de mercat-. A més, va inaugurar un pol o espai industrial col·lectiu per a l'establiment d'indústries de Catalunya, per al foment de la internacionalització de les empreses catalanes i també de la nostra inversió al Marroc.

I aquí m'agradaria dir que la nostra visió i voluntat de cooperació a la regió Mediterrània no té a veure amb una actitud paternalista envers els nostres veïns del Sud. Ans al contrari, prové de la creença que convé reforçar els nostres lligams per tal d'afrontar els reptes de la globalització -tant al Nord com al Sud-, per trobar solucions als problemes que se'ns presenten de manera compartida i, evidentment, també com una manera de fer avançar i millorar el nostre benestar. És evident que la globalització fa més patent la fragilitat de tots i cada un dels països, quan actuen sols. A Catalunya ho sabem i, a través de la Unió Europea, tradicionalment ens hem esforçat en crear llaços enllà de les fronteres.

Actualment, el Govern de Catalunya ja ha aplicat una proposta socialista de donar impuls a l'Euroregió, un projecte que proporciona la dimensió i la capacitat econòmica necessàries per competir, en peu d'igualtat, amb altres territoris en l'economia global.

L'Euroregió Pirineus-Mediterrània, un espai flexible de cooperació entre els diferents actors polítics, econòmics i socials que desenvolupen la seva activitat en l'espai format per les regions de Languedoc-Roussillon, Midi-Pyrénées, Aragó, Balears, Catalunya i la Comunitat Valenciana i l'estat d'Andorra, un espai que engloba uns 17 milions d'habitants. I ho pretén fer sense crear cap govern ni de cap administració nova -"tot excepte les institucions", com diem amb la nova política de veïnatge-, sinó a través de la coordinació dels diferents nivells de govern impulsada des dels governs regionals/autonòmics. Amb quin objectiu? El d'esdevenir un pol d'innovació i creixement sostenible, guanyar competitivitat i augmentar la cooperació territorial en el marc global.

Amb el partenariat euromediterrani tenim l'oportunitat de fomentar també aquesta cooperació mútuament fructífera, per Catalunya, Espanya, Europa, i pels països de la riba sud de la Mediterrània. I aquí la Unió Europea té un important paper a jugar.

Els i les socialistes europeus hem de continuar vetllant pel manteniment de les polítiques euromediterrànies de cohesió i de foment del partenariat polític, econòmic i cultural, sota la garantia, però, del compliment dels estàndards socials de progrés. Hem de parar atenció, més que mai, a la condicionalitat política -sobretot relacionada amb el compliment dels drets humans i del respecte de les llibertats-. La regió Mediterrània és també un mercat on invertir, però en l'objectiu del benestar dels pobles que la integren.

Perquè, amics i amigues, si no volem veure com la regió es converteix en un marc de creixents desigualtats -amb els consegüents augments d'inseguretat-, el socialisme és l'única opció política viable ambdues ribes de la Mediterrània que constitueix avui dia una veritable aposta de futur per als seus ciutadans i ciutadanes.

Moltes gràcies,